

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců Mgr. Petry Weissové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobkyně: **A. H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 22. 4. 2022, č. j. 59 Af 6/2022 – 46,

t a k t o :

- I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce z řad advokátů **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- III. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci (dále jen „*krajský soud*“) usnesením ze dne 22. 4. 2022, č. j. 59 Af 6/2022 – 46, jednak nepřiznal žalobkyni osvobození od soudních poplatků (výrok I.), a také zamítl její návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o žalobě (výrok II.).

[2] Krajský soud poukázal na to, že žalobkyně neposkytla veškeré a úplné údaje o svých majetkových poměrech, a neumožnila tak soudu komplexně posoudit její celkovou majetkovou situaci. Uvedla totiž, že nemá věci větší hodnoty, které by mohly být zpeněženy, neboť její veškerý majetek je nezákonně obstaven a je na něj nařízena exekuce. Krajský soud podotknul, že je to právě soud, který posuzuje, zda nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce na majetek větší hodnoty je skutečností s vlivem na osvobození

od soudních poplatků. Takové posouzení nepřísluší žalobkyni. Její povinností bylo toliko pravdivě a úplně uvést veškerý movitý i nemovitý majetek větší hodnoty, a případně doplnit, na základě jakého správního či soudního rozhodnutí, jakého titulu a pro jakou výši dlužné částky s tímto majetkem nemůže disponovat. Žalobkyně tak ovšem neučinila a nedoložila soudu zatížení nemovitých věcí exekucemi, ani vlastnictví movitých věcí větší hodnoty, o kterých se přitom neurčitě zmiňovala. Ostatně i krajskému soudu bylo z úřední činnosti známo, že žalobkyně vlastní řadu nemovitostí v katastrálních územích S. a M.

[3] Krajský soud proto konstatoval, že žalobkyně neunesla břemeno tvrzení a břemeno důkazní, a proto neprokázala, že splňuje předpoklady, aby byla osvobozena od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Její žádost o osvobození od soudních poplatků proto zamítl. Protože jednou z podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s. je právě splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků, krajský soud rovněž zamítl žádost žalobkyně o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o žalobě.

[4] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podává proti usnesení krajského soudu kasační stížnost, ve které žádá o osvobození od soudních poplatků, ustanovení zástupce z řad advokátů a přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[5] Namítá, že napadené usnesení bylo vydáno v rozporu se stěžovatelkou předloženými podklady na základě domněnek členů senátu, k nimž neměla možnost se vyjádřit. Krajský soud rozhodl, aniž by se zabýval skutečným skutkovým a právním stavem projednávaného případu. Stěžovatelce byla upřena ochrana jejích práv. Dodává, že krajský soud porušil § 6 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), ve spojení s § 64 s. ř. s. Poukazuje také na to, rozhodnutí krajského soudu bylo vydáno v době nouzového/pandemického stavu a stěžovatelka onemocněla od 29. 1. 2022 „omikronem“ s velmi závažnými a trvajícími komplikacemi a oboustranným zápallem plic.

[6] Vzhledem k tomu, že kasační stížnost směřuje proti procesnímu usnesení krajského soudu, které se dotýká výlučně stěžovatelky, nevyzýval Nejvyšší správní soud žalovaného k vyjádření.

[7] K žádostem stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce Nejvyšší správní soud předně uvádí, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí (s výjimkou rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srovnej usnesení rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, č. 3271/2015 Sb. NSS; judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz). Napadené usnesení krajského soudu o zamítnutí žádosti stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a jejího návrhu na ustanovení advokáta nepochybně je takovým procesním rozhodnutím. Stěžovatelku tedy v řízení o kasační stížnosti netíží poplatková povinnost a Nejvyšší správní soud o její žádosti o osvobození od soudních poplatků pro nadbytečnost nerozhodoval.

[8] Z výše citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s.

pokračování

se neuplatní v případech, ve kterých kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak je již výše uvedeno. V projednávané věci tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatelky advokátem nemusí být splněna.

[9] Protože však stěžovatelka o ustanovení advokáta výslovně požádala, zdejší soud se její žádostí zabýval. Dospěl přitom k závěru, že kasační stížnost splňuje předepsané náležitosti, zejména je z ní zřejmé, proč stěžovatelka napadá usnesení krajského soudu a že argumentaci krajského soudu pochopila. Nejvyššímu správnímu soudu proto nic nebrání v tom, aby o takto formulované kasační stížnosti věcně rozhodl, aniž by stěžovatelka v důsledku neznalosti práva mohla utrpět jakoukoli újmu. Nejvyšší správní soud tudíž stěžovatelčin návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl, neboť ustanovení zástupce z řad advokátů není v posuzovaném případě nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatelky ve smyslu § 35 odst. 10 s. ř. s. (výrok I. tohoto rozsudku).

[10] Poté Nejvyšší správní soud přistoupil k vlastnímu posouzení kasační stížnosti, v níž stěžovatelka brojí proti neosvobození od soudních poplatků v řízení před krajským soudem a neustanovení advokáta pro toto řízení. Dospěl přitom k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Nejvyšší správní soud předesílá, že napadené usnesení je řádně a logicky odůvodněno. Důvod kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., na který stěžovatelka bez dalšího odkázala, proto není dán.

[12] Jak vyplývá z přiloženého soudního spisu a napadeného usnesení, stěžovatelka ohledně svých majetkových poměrů odkázala na řízení vedené před krajským soudem pod sp. zn. 59 Af 3/2022 a především na tam doložené prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech ze dne 7. 4. 2022. Krajský soud zjistil, že stěžovatelka v tomto prohlášení uvedla, že jako podnikatelka provozuje obchodní činnost, přičemž za rok 2020 činila výše jejích příjmů z této činnosti částku 159 279 Kč, tedy cca 13 273 Kč měsíčně. Dále pobírá starobní důchod ve výši 13 544 Kč měsíčně. Sdělila také, že nemá majetek, který by mohl být zpeněžen a použit na úhradu soudních poplatků, neboť je postižen nezákonně nařízenými exekucemi. Od roku 2010 si půjčila celkem 592 560 Kč, půjčky dosud nesplatila. Veškerý její majetek, včetně prostředků na bankovních účtech, je blokován na základě nařízené exekuce pro částku v celkové výši 4 952 070,43 Kč, což dokládala potvrzením Komerční banky, a. s. Jde-li o stěžovatelčiny pravidelné výdaje, uvedla, že na základních službách spojených s bydlením platí 14 668 Kč měsíčně. Nakonec poznamenala, že nově vydané exekuční příkazy, kterými bude „*duplicitně obstaven*“ její majetek včetně bankovních účtů, je připravena soudu zaslat.

[13] Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že k tomu, aby mohl být účastník řízení osvobozen od soudních poplatků, je podle § 36 odst. 3 s. ř. s. povinen tvrdit a také doložit, že nemá dostatečné prostředky k jejich zaplacení. Nejvyšší správní soud již ve své judikatuře dříve vyslovil, že „*[p]ovinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední*

povinnosti nezjišťuje“ (viz rozsudek ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, č. 537/2005 Sb. NSS). Současně platí, že soud osvobození od soudních poplatků nepřizná ani tehdy, jsou-li údaje sdělené účastníkem řízení nevěrohodné, popřípadě neúplné (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 – 88, č. 1962/2010 Sb. NSS).

[14] V právě posuzované věci dospěl Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem k závěru, že údaje, které stěžovatelka uvedla v předloženém formuláři, jsou neúplné, a tudíž neposkytovaly krajskému soudu dostatečný podklad pro zjištění stěžovatelčiných majetkových a výdělkových poměrů. Stěžovatelka dostatečně nekonkretizovala svůj majetek, který je podle ní postižen nezákonnou exekucí. Svoje majetkové poměry tak dostatečně neobjasnila.

[15] Na shora uvedeném nic nemění ani to, že stěžovatelka ve formuláři uvedla, že nekonkretizuje majetek větší hodnoty proto, že nemůže být použit na úhradu soudního poplatku. Jak správně uvedl krajský soud, tato právní úvaha přísluší výlučně soudu, nikoli stěžovateli. Její povinností bylo pouze pravdivě, úplně a přesně vylíčit své širší majetkové poměry a doložit je příslušnými listinami; této povinnosti ovšem – jak je popsáno výše – nedostála. Musí proto nést negativní následky s tím spojené.

[16] Ke stěžovatelčině námitce, že krajský soud rozhodl na základě zkresleného skutkového a právního stavu, respektive na základě domněnek, ke kterým se stěžovatelka nemohla vyjádřit a které jsou v rozporu s předloženými podklady, Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že právní řád soudům neukládá, aby s účastníky řízení konzultovaly své úvahy (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2017, č. j. 8 As 225/2017 – 32). Stěžovatelka měla možnost přednést veškerá svá tvrzení; ostatně na výzvu soudu, aby předložila vyplněný formulář ohledně majetkových poměrů, respektive aby uvedla konkrétní důvody, proč je třeba k ochraně jejích práv ustanovit advokáta, reagovala podáním ze dne 13. 4. 2022 (viz č. l. 42 spisu krajského soudu). Skutečnosti a úvahy uvedené v odůvodnění napadeného usnesení jsou správné a podložené spisovým materiálem, nejedná se tedy o pouhé domněnky krajského soudu.

[17] K obecnému a dále nerozvedenému poukazu stěžovatelky na údajné porušení § 6 o. s. ř., v němž je mimo jiné zakotvena zásada předvídatelnosti soudního rozhodování, může Nejvyšší správní soud taktéž pouze obecně podotknout, že krajský soud v rozporu s touto (obecně platnou) zásadou nepostupoval. Krajský soud řádně vyložil, z jakých důvodů stěžovatelce osvobození od soudního poplatku nepřiznal, respektive proč zamítl její návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů. Stěžovatelka přitom měla dostatečný prostor k tomu, aby osvětlila svoje majetkové poměry a byla poučena o tom, že svá tvrzení musí doložit relevantními důkazy. V tomto směru dále není relevantní ani její poznámka o tom, že krajský soud rozhodl v době platnosti nařízení či omezení proti šíření pandemie koronaviru a že se v lednu 2022 nakazila variantou omikron tohoto onemocnění, neboť z kasační stížnosti není zřejmé, jak jí tyto skutečnosti bránily její poměry doložit.

[18] Jelikož kasační stížnost není důvodná, kasační soud ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl (výrok II. tohoto rozsudku).

pokračování

[19] Nejvyšší správní soud nerozhodoval o návrhu stěžovatelky na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, protože o samotné kasační stížnosti bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení po provedení všech nezbytných procesních úkonů.

[20] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud na základě § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (výrok III. tohoto rozsudku). Pokud jde o žalovaného, tomu v daném řízení žádné náklady nemohly vzniknout, neboť řízení o kasační stížnosti se týkalo výlučně procesních práv stěžovatelky. Nejvyšší správní soud proto o jeho nákladech řízení nerozhodoval.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. června 2022

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu